



De appelrassen van Piet de Sonnaville

De appelrassen van Piet de Sonnaville behoren tot het Nederlands cultureel erfgoed, dat in stand wordt gehouden door een aantal collectiehouders die samenwerken in het Nederlands Fruitnetwerk (NFN). Het leek de redactie een goed idee om Ben de Sonnaville om informatie te vragen over de rassen van zijn vader. Hieronder vertelt hij, zelf oud-fruitteler, zijn verhaal.

Lekkere en mooi rode appels

Karmijn de Sonnaville en Oranje de Sonnaville zijn beide verkregen uit een kruising van Cox's Orange Pippin x Jonathan en beide triploïd. Het waren de eerste rassen waarmee Piet de Sonnaville indertijd bekend werd. Karmijn de Sonnaville werd verkregen in 1949 en in de handel gebracht in 1971. Er was indertijd een grote behoefte aan goede, smakelijke rassen, omdat de fruitteelt in crisis verkeerde vanwege het feit dat wij niet mee konden komen met de uit Frankrijk geïmporteerde, goed smakende Golden Delicious en omdat we verder niet veel lekkere en mooie rode rassen hadden. Rode Goudreinette werd samen met Golden Delicious en Rode Jonathan toen het meest geteeld. Karmijn de Sonnaville, die door de handel in het buitenland toch vaak verkocht werd als Cox's Orange Pippin of als Rode Goudreinette, had veel concurrentie van de Elstar en de Jonagold, zodat die uiteindelijk weer verloren ging.

Septer

Het ras Septer, vernoemd naar de familie Septer met de gelijknamige fruitveiling in Tiel, was een kruising tussen Golden Delicious en Jonathan. De appel lijkt veel op Jonathan, maar is meer geribd en iets vaster van structuur dan een Jonathan. De appel heeft goed zonlicht nodig om mooi felrood op te kleuren, moet goed gedund worden voor de maat, heeft dun hout met lengtegroeven in het hout en is rede-

lijk vatbaar voor vruchtboomkanker. De appel is redelijk goed bewaarbaar, waar toen veel belangstelling voor was. Later kwamen de Karmijn en Oranje, die veel smaakvoller waren, maar die aanvankelijk last hadden van schilverruwing. Dit werd enige jaren later door het gebruik van GA4+7 voorkomen en daarna ging de teelt daarvan gemakkelijker, zodat de Septer terrein moest inleveren. Maar in diezelfde tijd kwam

ook de Elstar opzetten en enige tijd later ook de Jonagold vanuit België, of eigenlijk vanuit Noord-Amerika waar ze deze appel bijna hadden weggegooid vanwege zijn groene uiterlijk. De Jonagold is door de heer De Coster uit België en de firma Nicolaï opgepakt en later ontstonden er door toeval kleurmutanten die het ras een boost gaven.

Later heeft vader nog veel gekruist met Paasster (Septer x Jan Steen), Jan Steen en Elstar en Meiprinses, omdat dit gekleurde nakomelingen gaf die redelijk goed houdbaar waren. Daaruit zijn de Rembrandt (Paasster x Elstar) en de Maribelle (Gloster x Meiprinses) x Elstar voortgekomen.





Etoile de Sonnaville. Foto Ben de Sonnaville.

Rembrandt

De Rembrandt is een appel die veel lijkt op Karmijn, maar die veel langer houdbaar is, met een veel hardere textuur. Jammer genoeg werd deze appel niet erg gewaardeerd door de fruittelers, die toen met de Inova-rassen en de Kanzi aan de gang gingen. Enige jaren later – het was de laatste kruising van mijn vader uit 1994 – kwam de zaailing Maribelle (genoemd naar mijn moeder – Ma – en mijn vrouw Riky – ri – met toevoeging belle, Frans voor mooi) voor het eerst boven de grond, terwijl vader in 1995 begraven werd. Vijf tot zes jaar later beoordeelde ik

deze zaailing, niet wetende dat deze mooie en smaakvolle appel nog op zo'n grote schaal in Nederland en België geteeld zou worden.

Etoile de Sonnaville

De Etoile de Sonnaville, ofwel de STER-appel van het kwekershuis de Sonnaville, is een nakomeling van de Pink-star, het roze sterappeltje dat we daarvoor ontwikkeld hadden uit Sterappel of Jan Steen met Septerappel. De Pink-star was een harde, stevige en wat zoetzure appel die wat flets was. Deze appel heeft mijn vader weer verder gekruist, maar waarmee precies weet ik niet. Etoile de Sonnaville komt voort uit een kruising, gemaakt eind jaren tachtig van de vorige eeuw. Deze zaailing hebben mijn vader en ik al snel op kleine schaal uitgeprobeerd, omdat Sterappels rond Kerstmis veel opbrachten. De appel was donkerder dan de Pink-star met mooie sterretjes, als lenticellen aan de buitenkant. De appel was niet roze van binnen, wat een echte sterappel op sterke onderstam wel kan zijn, mits rijp. Hij was goed te telen op M9-onderstam, maar gaf eigenlijk te veel grote appels, wat voor sierappeltjes minder geschikt is. Daarom viel de Etoile uiteindelijk toch af als sierappel, wat je ook kon zien aan de prijs die ze bij veiling RWM in Ochten opbrachten.

Misschien zou er nog een leuk appeltje als decoratie uit tevoorschijn komen als hij met een sierappel gekruist zou worden. Vorig jaar was er iemand die mij vroeg of ik zoiets voor hem wilde veredelen, maar

daar heb ik niks meer van vernomen. Je moet bij kruisen immers een beetje kunstzinnig zijn en lef hebben. Als je niets doet weet je zeker dat je niets nieuws krijgt. Zelf heb ik geen Etoile de Sonnaville meer staan, want ik ben vier jaar geleden gestopt met fruit telen. Ik weet nog een enkele boom te staan, maar hoe lang dat nog zal duren, weet ik niet. Zo gaat dat met veel zaailingen. Er zijn er maar weinig die uiteindelijk over blijven en dat is jammer, want het wordt wel een beetje eentonig.

De veredeling van peer

Het veredelingswerk van de peer is eigenlijk tegengevallen, omdat de Doyenné du Comice en de Conference bijna niet te overtreffen zijn. Wel hebben we nog een Doyenné d'Été ofwel Zomer Doyenné ontwikkeld, een kruising tussen Triomphe de Vienne en Doyenné du Comice, die dezelfde smaak heeft als Doyenné du Comice, maar gelijktijdig rijp is met de Triomphe de Vienne. Hij is verder niet lang houdbaar en moet dan ook meteen gegeten worden, maar dat geldt voor alle herfstrasen.

De roodvlezige Karmozijn (een kruising tussen Kreeftpeer met Bloedpeer x Conference) is ook een unicum en is wat zuur. Het is een stoofpeer, die heerlijk fris is van smaak en die prachtig rood vruchtvlees geeft na kortstondig stoven. De peer is erg vruchtbaar, heeft bijna geen steencellen in zich en wordt gebruikt door de betere horeca.

Tekst: Ben de Sonnaville

Piet de Sonnaville

Het werkzame leven van ingenieur Piet de Sonnaville (1917-1995) stond in het teken van fruitveredeling. Hij werkte van de vroege morgen tot de late avond tot op de laatste dag. Maar hij stond ook altijd voor iedereen klaar, was hartelijk en bescheiden, zo staat te lezen op het bidprentje waarmee zijn familie hem herdenkt. Voor het ontwikkelen en vermeerderen van fruitrasen is doorzettingsvermogen en veel geduld nodig en hij bezat deze eigenschappen. Zijn hart ging uit naar het kweken van mooi rode en smakelijke appels. Alle uitgangsmateriaal (de gegevens van de kruisingsouders), de pitten die verkregen werden na de bestui-

ving, de zaailingen, alles werd met wetenschappelijke precisie bijgehouden. Na drie tot vier jaar verplante De Sonnaville de zaailingen naar een plek met meer ruimte waarna het nog drie tot vier jaar duurde voordat de planten begonnen te bloeien. Als de vruchten tegenvielen, bijvoorbeeld wegens kleur, vruchtmaat of ziektegevoeligheid dan werden de zaailingen gerood. Alleen als ze typerende eigenschappen hadden qua smaak, hardheid of bewaarbaarheid werd er soms toch nog verder mee gekruist.